

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

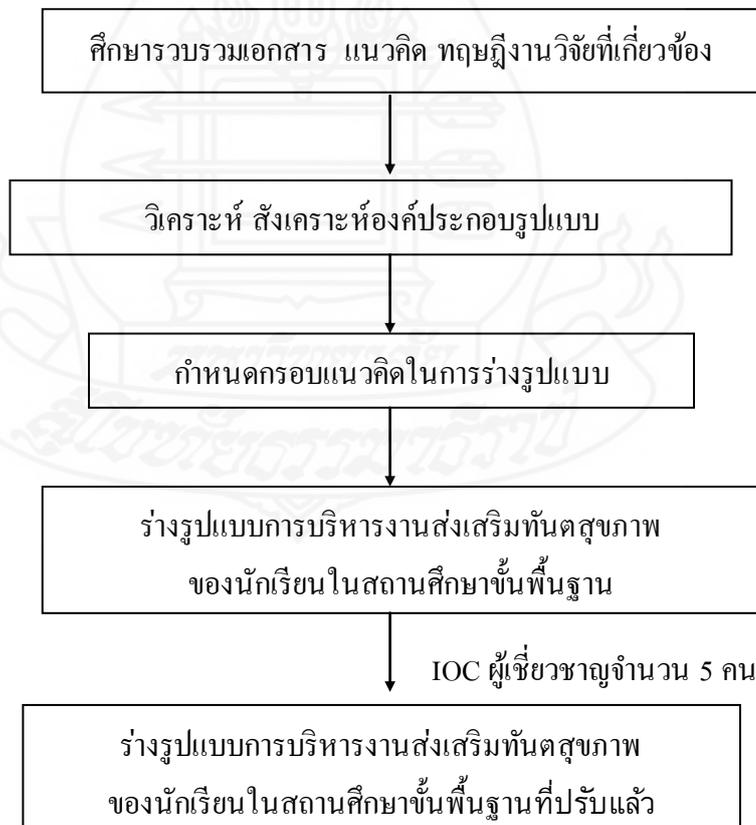
การพัฒนา รูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and development) โดยศึกษาทั้งเชิงปริมาณ
และเชิงคุณภาพ แบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การสร้างรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียนใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

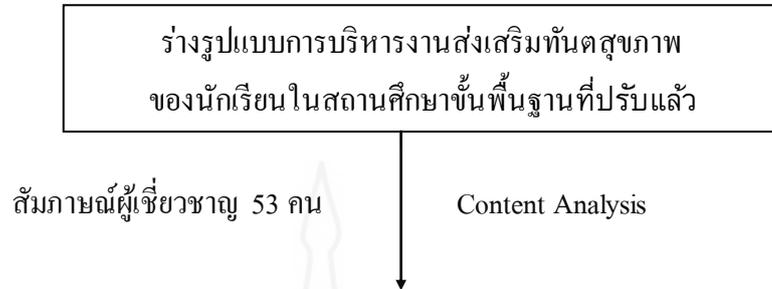
ระยะที่ 2 ประเมินรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียนใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 1 การสร้างรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียน

ขั้นที่ 1.1 ร่างรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียน

ขั้นที่ 1.2 พัฒนารูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียน

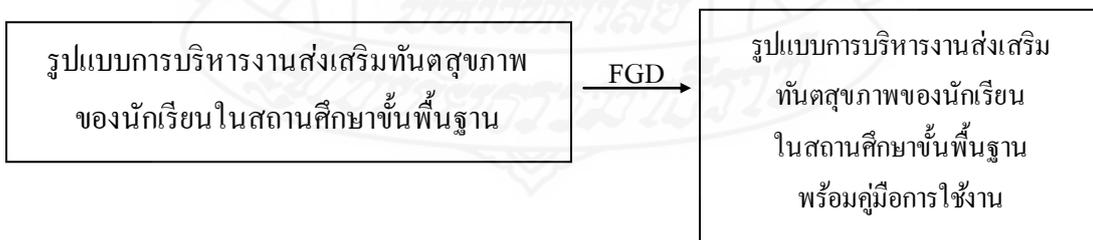

ขั้นที่ 1.3 ตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียน

ระยะที่ 2 ประเมินรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียน

ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion : FGD)

ระยะที่ 1 การสร้างรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยที่สำคัญ คือ ขั้นที่ 1.1 ร่างรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียน ขั้นที่ 1.2 พัฒนารูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียน ขั้นที่ 1.3 ตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียน มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 ร่างรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียน

1. ศึกษารวบรวมเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานโรงเรียน การบริหารงานอนามัยโรงเรียน รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพ และการส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ร่างรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. นำร่างรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมาสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ และส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำมาปรับปรุงก่อนไปใช้สัมภาษณ์จริง ซึ่งผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องเป็นรายชื่อ (IOC) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ทุกข้อ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ คือ 0.5 ดังนั้น จึงถือว่าแบบสัมภาษณ์มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้

ขั้นที่ 1.2 พัฒนารูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียน

5. นำร่างรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปใช้ในการสัมภาษณ์ตัวแทนในแต่ละภูมิภาค ได้แก่ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาธิการจังหวัด หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมกีฬาและพลานามัยนักเรียน อาจารย์คณะทันตแพทยศาสตร์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอนามัย ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง ทันตแพทย์ประจำโรงพยาบาลชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้อำนวยการกองทันตสาธารณสุข และตัวแทนจากกรมอนามัย จำนวนทั้งหมด 53 คน โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยบันทึกการสัมภาษณ์ในรูปแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นและบันทึกวีดิโอเทป

6. นำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) ปรับปรุงร่างรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพ

7. สร้างแบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูลกับผู้อำนวยการ ครูอนามัย ครูประจำชั้นในโรงเรียนดีเด่นด้านสุขภาพและโรงเรียนทั่วไป โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือและภาษาที่ใช้ ซึ่งผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องเป็นรายข้อ (IOC) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ทุกข้อ มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ คือ 0.5 และนำไปหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้อำนวยการ ครูอนามัย ครูประจำชั้นในโรงเรียนดีเด่นด้านสุขภาพที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และโรงเรียนทั่วไป จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 หมายถึง แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับดีเหมาะสมกับการนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 1.3 ตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียน

8. ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และด้วยตนเอง พร้อมแนบบันทึกข้อความขอความอนุเคราะห์ในการเก็บแบบสอบถาม ไปยังโรงเรียนดีเด่นด้านสุขภาพและโรงเรียนทั่วไป แห่งละ จำนวน 380 รวม 760 ชุด

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์

1.1 ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมกีฬาและพลานามัย กระทรวงศึกษาธิการ ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและแผน กระทรวงศึกษาธิการ ผู้อำนวยการสำนักงานทันตสาธารณสุข ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอนามัย ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง ตัวแทนองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ทันตแพทย์ประจำโรงพยาบาลชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตัวแทนจากกรมอนามัยผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ อาจารย์คณะทันตแพทยศาสตร์ อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเงื่อนไขการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้มีประสบการณ์การทำงานด้านส่งเสริมทันตสุขภาพและผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับงานส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนดีเด่นด้านสุขภาพ ปี พ.ศ. 2550 จำนวน 53 คน ดังนี้

- ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสิ้น 5 คน

- ศึกษานิเทศก์ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสิ้น 5 คน
- หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมกีฬาและพลานามัยนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการ 1 คน
- ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและแผนกระทรวงศึกษาธิการ 1 คน
- ผู้บริหารสถานศึกษา ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสิ้น 5 คน
- ครูอนามัย ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสิ้น 5 คน
- ครูประจำชั้น ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสิ้น 5 คน
- ผู้ปกครอง ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสิ้น 5 คน
- ตัวแทนองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสิ้น 5 คน
- ทันตแพทย์ประจำโรงพยาบาลชุมชน ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสิ้น 5 คน
- เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสิ้น 5 คน
- ผู้อำนวยการกองทันตสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข 1 คน
- ตัวแทนจากกรมอนามัยผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 1 คน
- อาจารย์คณะทันตแพทย์ 2 คน และ
- อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์จำนวน 1 คน

2. ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม

2.1 ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหาร ครูอนามัย และครูประจำชั้นในโรงเรียนดีเด่นทันตสุขภาพ และโรงเรียนทั่วไปที่สังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเอกชน และสังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวนทั้งหมด 375,758 คน เพื่อทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) เพื่อยืนยันโครงสร้างของรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอนามัย ครูประจำชั้น ในโรงเรียนดีเด่นทันตสุขภาพ จำนวน 374 คน และโรงเรียนทั่วไปสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเอกชน และสังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 352 คน รวมจำนวนทั้งหมด 726 คน จำแนกได้ตามตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำแนกตาม
โรงเรียนดีเด่นทันตสุขภาพ และ โรงเรียนทั่วไป

ประชากร (N)			กลุ่มตัวอย่าง (n=726)			
			โรงเรียนดีเด่น ทันตสุขภาพ (n= 374)	ร้อยละ	โรงเรียน ทั่วไป (n=352)	ร้อยละ
สังกัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	ผู้บริหาร	32,288	31	4.27	31	4.27
	ครูอนามัย	32,288	31	4.27	31	4.27
	ครูประจำชั้น	193,728	237	32.64	226	31.13
รวม		258,304	299	41.18	288	39.67
สังกัดเอกชน	ผู้บริหาร	1,985	4	0.55	4	0.55
	ครูอนามัย	1,985	4	0.55	4	0.55
	ครูประจำชั้น	104,247	54	7.44	42	5.79
รวม		108,217	62	8.54	50	6.89
สังกัดองค์การ บริหารส่วนท้องถิ่น	ผู้บริหาร	1,155	1	0.14	1	0.14
	ครูอนามัย	1,155	1	0.14	1	0.14
	ครูประจำชั้น	6,927	11	1.52	12	1.65
รวม		9,237	13	1.80	14	1.93
รวมทั้งหมด		375,758	374	51.52	352	48.48

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2552-30 มิถุนายน 2552 มีวิธีการ ดังนี้

1. ทำบันทึกข้อความขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 53 ท่าน จาก สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช

2. ติดต่อประสานขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์กับผู้อำนวยการ ครูอนามัย และครูประจำชั้น เพื่อบันทึกหมายกำหนดวันและเวลาในการสัมภาษณ์ พร้อมกับยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ ด้วยตนเอง

3. เก็บข้อมูลตามวันและเวลาที่นัดหมาย และนำผลการสัมภาษณ์ไปทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ต่อไป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูล ระหว่าง 1 กรกฎาคม 2552 ถึง 30 กันยายน 2552 มีวิธีการ ดังนี้

1. ทำบันทึกข้อความขอความอนุเคราะห์ในการเก็บแบบสอบถาม จำนวน 726 ชุด จาก สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช

2. ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และด้วยตนเอง พร้อมแนบบันทึกข้อความขอความอนุเคราะห์ในการเก็บแบบสอบถาม ไปยังโรงเรียนดีเด่นด้านสุขภาพและโรงเรียนทั่วไป แห่งละ จำนวน 380 ชุด

3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้กลับคืน โดยแบ่งเป็น โรงเรียนดีเด่นด้านสุขภาพ ได้รับกลับคืน 374 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.42 และ โรงเรียนทั่วไป ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 352 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.63

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบ ซึ่งมีความถูกต้องและความครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งหมด ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพ

1. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ ได้แก่

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์

1.2 ความคิดเห็นที่มีต่อร่างรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้จากการสังเคราะห์กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.3 สภาพปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การให้แรงกระตุ้น การประสานงาน การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

1.4 สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย สถานที่สำหรับการแปรงฟัน การควบคุมการบริโภคอาหาร การจัดบริการส่งเสริมทันตสุขภาพ การให้ความรู้ส่งเสริมทันตสุขภาพ และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านชุมชน โรงเรียน

1.5 ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้กล่าวถึงในการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพ แบ่งเป็น 3 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ตำแหน่งปัจจุบัน เพศ อายุ วุฒิการศึกษา

ประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพ การฝึกอบรมด้านส่งเสริมทันตสุขภาพ ขนาดโรงเรียนที่สังกัด จังหวัดที่ตั้งของโรงเรียน สถานะของโรงเรียนในการส่งเสริมทันตสุขภาพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียน เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับ

1. การกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ ประกอบด้วย

1.1 การวางแผน จำนวน 8 ข้อ

1.2 การจัดสรรทรัพยากร จำนวน 11 ข้อ

1.3 การให้แรงกระตุ้น จำนวน 7 ข้อ

1.4 การประสานงาน จำนวน 5 ข้อ

1.5 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน จำนวน 7 ข้อ

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมทันตสุขภาพ

2.1 การสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จำนวน 10 ข้อ

2.2 การสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคม จำนวน 6 ข้อ

3. การจัดบริการส่งเสริมทันตสุขภาพ

3.1 การให้การป้องกันและรักษาต้านทันตกรรม จำนวน 4 ข้อ

3.2 การส่งต่อนักเรียนไปรับการรักษาทางทันตกรรม จำนวน 5 ข้อ

4. การให้ความรู้ด้านทันตสุขภาพ

4.1 การจัดการเรียนการสอนทันตสุขภาพในชั้นเรียน จำนวน 9 ข้อ

4.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านความรู้ส่งเสริมทันตสุขภาพ จำนวน 5 ข้อ

5. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน ชุมชน โรงเรียน

5.1 การให้ความรู้ด้านส่งเสริมทันตสุขภาพแก่บ้าน ชุมชน โรงเรียน จำนวน 6 ข้อ

5.2 การจัดกิจกรรมสนับสนุนประชาสัมพันธ์งานส่งเสริมทันตสุขภาพ จำนวน 6 ข้อ

จากเกณฑ์การให้คะแนนนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด / ควรปฏิบัติมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก / ควรปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง / ควรปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย / ควรปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด / ควรปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นคำถามปลายเปิด

4.2.1 การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ในการตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+ 1 หมายถึง แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินสอดคล้องกับเนื้อหา

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินสอดคล้องกับเนื้อหา

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

2. คำนวณหาค่า IOC และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องเป็นรายข้อ (IOC) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ทุกข้อ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ คือ 0.5

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับครูโรงเรียนดีเด่นด้านส่งเสริมทันตสุขภาพ ปี 2549 (ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) สังกัดสำนักงานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 ในจังหวัดนนทบุรี 1 โรงเรียน จำนวนครู 30 คน และ โรงเรียนทั่วไป จำนวนครู 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 หมายถึง แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับดีเหมาะสมกับการนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
2. แบบสอบถามใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนดีเด่น ทัศนศึกษาและโรงเรียนทั่วไป และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor analysis) ด้วยโปรแกรมลิสมเรลเพื่อยืนยันโครงสร้างของรูปแบบ

ระยะที่ 2 ประเมินรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการอภิปรายกลุ่ม (Focus group discussion)

การจัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเหมาะสมขององค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน ทำการบันทึกการสนทนากลุ่มโดยการอัดวีดีโอ และการถ่ายภาพ

ขั้นตอนการจัดสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนดังนี้

1. พิจารณาร่างรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และจัดทำแบบสัมภาษณ์การจัดสนทนากลุ่ม
2. กำหนดวิธีการเลือกผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม โดยคัดเลือกจากบุคลากรที่ทำงานด้านส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นโรงเรียนทั่วไป
3. การเตรียมจัดสนทนากลุ่ม โดยเตรียมเอกสาร รายชื่อผู้ร่วมสนทนา หัวข้อในการจัดกลุ่มสนทนา และเอกสารสรุปการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการประสานงานติดต่อนัดหมายและส่งเอกสาร ไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้ศึกษา
4. ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม ณ โรงแรมรัตน ชลบุรี เน้นการมีส่วนร่วมของทุกคน ได้แสดงความคิดเห็น เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด โดยการบูรณาการความคิดของผู้เชี่ยวชาญ โดยศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งประกอบไปด้วย
  - 1) การกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 2) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมทัศนศึกษา
- 3) การจัดบริการส่งเสริมทัศนศึกษา
- 4) การให้ความรู้ด้านทัศนศึกษา
- 5) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน ชุมชน โรงเรียน

จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความเห็นความเหมาะสมของแบบวัดความรู้ทัศนศึกษา แบบบันทึกข้อมูลทัศนศึกษา และแบบบันทึกการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษา แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน แบบประเมินความพึงพอใจสำหรับผู้บริหาร ครูอนามัย ครูประจำชั้น แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง แบบประเมินความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข แบบบันทึกความสม่ำเสมอในการแปรงใจ แบบบันทึกสภาวะทัศนศึกษาของนักเรียน แบบบันทึกปริมาณคราบจุลินทรีย์ ไบโส่งต่อนักเรียนเพื่อการรักษาทางทันตกรรม แบบวัดความรู้ก่อนและหลังเรียนเรื่องทัศนศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แบบวัดความรู้ก่อนและหลังเรียนเรื่องทัศนศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบวัดความรู้ก่อนและหลังเรียนเรื่องทัศนศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แบบวัดความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องทัศนศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แบบวัดความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องทัศนศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบบวัดความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องทัศนศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และแบบบันทึกการเปลี่ยนแปลงสภาพการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียน

2.1 กลุ่มตัวอย่าง

การจัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 15 คน ได้แก่

1. ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ รวมจำนวน 3 คน
2. ครูอนามัยโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ รวมจำนวน 3 คน
3. ครูประจำชั้น ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ รวมจำนวน 3 คน
4. ผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษา จำนวน 1 คน
5. ศีษยานิเทศก์ จำนวน 2 คน
6. หัวหน้าทันตภิบาล จำนวน 1 คน
7. นายกองค้การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน
8. อาจารย์ประถมศึกษาเอกชน จำนวน 1 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยแนวคำถามในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงาน ส่งเสริมทัศนคติของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ 2) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมทัศนคติ 3) การจัดบริการส่งเสริมทัศนคติ 4) การให้ความรู้ด้านทัศนคติ 5) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน ชุมชน โรงเรียน ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม จำนวน 15 ท่าน โดยการเลือกแบบเจาะจง โดยเงื่อนไขในการเลือกผู้เชี่ยวชาญ คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานการบริหารงานส่งเสริมทัศนคติ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนคติของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ทำหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ โดยประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ของการสนทนากลุ่ม

3. ส่งหนังสือเชิญและแบบสัมภาษณ์สนทนากลุ่มให้ผู้เชี่ยวชาญทางไปรษณีย์และด้วยตนเอง

4. ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยทำหน้าที่ดำเนินการและถามคำถาม (Moderator) จัดสนทนากลุ่ม ณ ห้องประชุมพลอยไพฑูริ ชั้น 3 โรงแรมรัตน จังหวัดชลบุรี วันพฤหัสบดีที่ 27 พฤษภาคม 2553 โดยในระหว่างการสนทนากลุ่มได้จัดบันทึกและอัดวิดีโอเทป

5. นำการสนทนากลุ่มไปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis)

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการสังเคราะห์ สรุปแนวคิด ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบและรวมถึงเครื่องมือต่าง ๆ ที่อยู่ในคู่มือการบริหารงานส่งเสริมทัศนคติของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน